

SZENTES ÉS VIDÉKE

A Csongrádvármegyei Gazdasági Egyesület Hivatalos Közlönye.

Megjelenés napja és csütörtökön.
Előfizetés: az
Évesdíjára 3 korona 50 fillér. Felétre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Gyermekvédelem.

Elavult a téma s még sem lehet elegendő írni róla. Nagy tudósok irtak róla, nagy emberbarátok szónokoltak a kérdésről; de még sem végez felesleges munkát a gyermekvédelem harcosa, midőn újból és újból felhívja e kérdésre a figyelmet.

A régi időkben hegyszakadékokba tették ki a gyermeket, ma palotákat építenek az elhagyott gyermekek számára. Régen a szülők rabszolgája volt a gyermek, a mai jog a szülői hatalmat kizárólag a gyermek érdekében adja meg a szülőknek.

Századok előtt büntetlen volt a gyermekölés, magzat elhajtás, gyermek kitéj; a mai büntető kódexszek szigorú büntetést szabnak ki az ily cselekmények elkövetőire. Egyszóval, a gyermekvédelem minden ágában az idők folyamán óriási átalakulások történtek.

E jelenségnek meg vannak a maga természetes okai, — nagy része van ebben kétségen kívül az emberi nem általános haladásának is, de kell lenniök speciális tényezőknél is.

E speciális tényező abban áll, hogy az emberek belátták, hogy a gyermekek védelme minden irányban hasznos és szükséges és hogy az eme védelemre fordított fáradság folytán elért haszon értéke jóval nagyobb, mint a gyermekvédelemre fordított munka értéke.

A gyermek, kiről szülei, a társadalom, az állam nem gondoskodik megfelelően, az elpusztulásnak van kitéve, vagy ha nem pusztul el, tudatlan, erkölcstelen és gonoszultóvé válhatik. Már pedig minden nemzetnek szüksége van arra, hogy mennél több, mennél hasznosabb, mennél képzetesebb és erkölcsösebb poigára legyen.

Ha meggondoljuk, hogy fokozott gyermekvédelem útján lehetséges hazánkban a halandóságot évenként csökkenteni; ha meggondoljuk, hogy fokozott gyermekvédelem útján évenként sok ezer gyermek képezhető ki, aki különben írás- és olvasás tudatlan maradna; ha meggondoljuk, hogy a fokozott gyermekvédelem a javító intézetek anyagának számát is képes csökkenteni: akkor be kell látnunk, hogy a gyermekvédelem nem olyan intézmény, mely tisztán az emberszeretet műveit végzi, hanem egyike amaz intézményeknek, melyek hazánk anyagi és erkölcsi jólétét a legnagyobb mértékben vannak hivatva előmozdítani.

Belátta ezt a magyar kormány, midőn a gyermekvédelem legfőbb ágát, az elhagyott gyermekekről való gondoskodást az állami közigazgatás egyik feladatává tette s az eme feladatot megvalósítani szükséges intézményeket és intézeteket megteremtette.

Nálunk Magyarországon speciális céljai is vannak a gyermekvédelemnek, különösen pedig az elhagyott gyermekekről való gondoskodásnak.

E két speciális cél: a nemzeti eszme erősítése és a közegészségre vonatkozó ismereteknek a nép széles rétegei körében való terjesztése. Magyarországon a gyermekvédelmi ügy nemcsak az emberszeretet, nemcsak a humanizmus ügye: Magyarországon ez egyenesen nemzeti nagy ügy. Aki egy gyermeket ment meg az életnek, az a nemzetnek tesz nagy szolgálatot.

Természetes ugyanis, hogy az állam a legnagyobb befolyást gyakorolja az általa gondozott gyermekek nevelésére és megtesz mindent, hogy ezen gyermekek hazafias nemzeti szellemben neveltesse s majdan hazánknak derék, hazafias polgárai legyenek.

És midőn az állam azon egyéneket (nevelő szülőket), akikhez kis védenecit gondozás végett kiadja, kitanítja és oktatja arra, hogyan kell a nevelésükre bízott gyermekekkel bánniuk s midőn őket kötelezi, hogy a gyermekekkel az egészségtan szigorú követelményeinek megfelelően bánjanak, az ápolásukra bízott gyermekeket észszerűen táplálják, stb., akkor egyúttal megtanítja a nevelőszülőket, hogy kell saját gyermekeikkel bánniuk. Annál is inkább figyelembe veendő ezen körülmény, mert a magyar földműves a legtöbb esetben nem igen bánik gyermekével teljesen kellően s a nevelőszülők legtöbbnyire a magyar földművesek köréből kerülnek ki.

A sok jóhoz, amit a gyermekvédelemről elmondtam, hozzá kell tennem valamit, ami különösen ott irányadó, ahol a gyermekvédelmi intézet van és pedig azt, hogy az állam a nevelő szülőknek kifizetett tartásdíjak által a környék lakosai egy részének tisztességes mellékkeresetet biztosít.

Vannak községek vidékünkön is, amelyek lakossága ily úton évente 25000 koronát kap.

Ezek az állami gyermekvédelemmel járó előnyök.

Nagyon természetesen az állami gyermekvédelem a társadalom tevékenységét nem zárja ki, sőt annak hatályosságához a társadalom hozzájárulása egyenesen szükséges, a társada-

lom közreműködésére szorul. A társadalom egyes tagjai egyrészt anyagi hozzájárulásuk által mozdíthatják elő a gyermekvédelem sikerét, másrészt az által, hogy az állami közökeket munkájukban saját tevékenységük által támogatják. Ezen magfontolásból indult ki a törvényhozás, midőn gyermekvédelmi bizottságot létesített, melynek tagjai a társadalom kebeléből kerülnek ki, midőn ezen bizottságnak munkakörét megszabta s megmutatta a társadalomnak az utat, amelyet követnie kell.

És mikor most Szegeden a magyar királyi állami gyermekmenhely megnyílik, a gyermekvédelem harcosa szerénytelentül kezébe veszi a tollat. Nem akar az elért eredményekre hivatkozni. Nem akar dicsekedni. Öszintén bevallja, hogy még sok a tennivaló és a magasztos cél az egész környék társadalmának közreműködése nélkül nem érhető el. Felhívja a társadalom minden tagját, járuljon hozzá a magasztos, nemes és szent cél eléréséhez.

Dr. Turcsányi Imre

a szegedi m. kir. állami gyermekmenhely igazgató-főorvosa.

Belvizszabályozási ügyek. Még egyszer vissza kell térnünk erre a széles rétegeket érdeklő kérdésre, dr. E c s e r i Lajos barátunknak ez ügyben lapunk előző számában közölt cikke következtében, amelynek természetesen a legnagyobb készséggel adtunk helyet, bár a kérdés alapos tanulmányozása után nem értünk vele mindazokban egyet, amiket irt. És épp ez utóbbi körülmény teszi kívánatosnak, hogy az ügyet kissé újból megvilágítsuk.

Abban megegyez nézetünk a nevezett barátunkéval, hogy az újraosztályozás bizonynyal sok részében hibás és hogy e mivelet magukat az érdekelt birtokosokat egyénként meg kellett volna hívni az ő földterületük újraosztályozásakor is De sok más részletkérdésben eltérő a nézetünk.

Nevezetesen meggyőződésünk az, hogy az újraosztályozás kérdésében a tarsulat törvényes jogalapon áll és meggyőződésünk az is, hogy a belvizcsatornázás költsége más úton, mint tényleg a mivelet megejtett, jól vissza nem térülhet a tarsulati pénztárba. Mert hogy e költségek vissza kell térülnie: ez világosan kitűnik az E c s e r i Lajos dr. által is idézett tarsulati alapszabályok 4. §-ából, mely azt mondja, hogy a belvizek szabályozására fordított és fordítandó költségek, a belvizrendezések végrehajtása után, a belvizektől mentesített területekre nézve megejtendő új osztályozás, illetve az ártéri katasztrái

osztályok kiigazítása útján fognak a közös pénztár javára megtérülni.

Hogy a közös pénztár, tehát az, melybe a magasabb vízszintekbe eső földterületek artéri adója is befolyik, csak előlegezte a belvizmentesítés költségeit és hogy ez előlegnek meg kell térülnie: ez még inkább kétséget kizáróan kitűnik a társulat 1892. október 20-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 13. pontjában foglalt határozatából, mely szerint: a kirendelt küldöttség a belvizszabályozásra fordítandó költségek ki által leendő megtérítését illetőleg: tekintve azon törvényes rendelkezésre, mely szerint a belvizektől mentesített területek haszonaránylag terhelendők — azt a megoldási módot javasolja hogy a belvizrendezések befejezése után a belvizektől mentesített területekre nézve új osztályozás, illetve az artéri kataszteri osztályok kiigazítása fogantatassék. Ez által az előbbi belvezes területek művelési ágai és kataszteri osztályai mindenesetre lényegesen megváltozni, illetve emelkedni fognak, úgy hogy a társulatnak ebből eredő bevételi többletei minden valószínűség szerint fődözik a belvizszabályozásokra fordított töké annuitást; egyszersmind pedig a magasabb fekvésű artéri birtok évi terheiséit is ugyanolyan mértékben a pasztanifogják. Ezen módozat elfogadását annál is inkább ajánlja a küldöttség, mert az előzőleg tárgyalás f. évi 28307. sz. a kiadott földművelésügyi miniszteri rendelet szintén hasonló értelembeben intézkedik. Erre a küldöttségi javaslatra határozatba ment a belvizrendezési munkák lehető rövid idő alatt elvégzése. Egyidejűleg utasított a kataszteri bizottság, hogy a belvizszabályozások befejezésének idejére tegyen javaslatot a belvizektől mentesített területek artéri-kataszteri osztályozatának helyesbítése, valamint a földművelésügyi minisztérium 28307/892. sz. rendeletében kontemplált esetleg az egész társulati artérre kiterjesztendő osztályozási kiigazítások módozatainak megállapítása iránt.

A társulat közgyűlésének ez a jegyzőkönyve, épp úgy, mint más közgyűlései, felterjesztetett a minisztériumhoz, ott észrevétel nélkül tudomásul vétetett; kétséget kizáróan bizonyos tehát, hogy a társulat törvényes jogalapon eszközölhetette, a belvizmentesítési költségeknek a magasabb síkba eső birtokok adójából is előlegeztetett összegek visszatérítése érdekében az újraosztályozást.

De világos a tars. alapszabályok többször idézett 4. §-ából és az itt közötti közgyűlési határozatból az is, hogy a belvizmentesítésre előlegezett költségek feltétlenül visszatérítendők a közös pénztárnak és hogy ezek szerint Eszéri Lajos dr. az a következtetése, hogy a megtérülő összegek most már nem a köz érdekeinek vizsgálására, hanem a további belvizszabályozásra legyenek fordítandók, — semmi esetre sem állhat meg.

Aminthogy kivihetetlen az előlegezett költségek visszatérítésének általa ajánlott az

a módja is, hogy a társulat az egyes, általa létesített csatornák érdekelt birtokosai külön-külön ejtse meg a leszámolást. Kivihetetlen ez azért, mert minden belvizmentesített területet kivétel nélkül nem csupán annyiban terhelik a költségek, amennyiben ott csatorna létesült, hanem terhelik annyiban is, hogy a csatornának a Tiszába levezetése érdekében a társulatnak, nagy befektetéssel, ki kellett építenie a főgyűjtő csatornákat és azokat a költséges vízműveket, szivócsöveket, vízemelőgépeket, szilipeket is, melyek a főcsatornába átvezetett nagy víztömegeknek a Tiszámeredőbe való átvitelére szükségesek. De terhelik ezen felül kivétel nélkül az összes csatornákat a tetemes fenntartási évi költségek is, ami pedig mind nem mondható egyének, csakis belvizmentesítési költségnek és kiadásnak.

Csak egy tendenciózan és következetesen szarnyára bocsátott valótlán hirt kell még helyreigazitanunk, hogy a magunk részéről ez ügyben egyelőre a vitát lezárjuk.

Nevezetesen úgy tüntették fel több felől, még nyilvánosan is ezt az újraosztályozási műveletet, mintha annak révén a társulat évi 1.400.000 korona több bevételhez jutna. Hát ez merőben légből kapott állítás. Mert szemlélyesen győződünk meg róla, hogy e művelet folytán, az artéri adónal érdekelt birtokos osztály összességét tekintve, egy fillérrel sem emelkedik a társulat évi adókörovasa. Csak az történik a művelet kivételével és majdnem jóváhagyásával, hogy a teherviselés arányosabban oszlik meg ugyanazon a birtokos osztályon.

Gyümölcskiállítás.

Van néhány ország, mely gyümölcstermése után többet vesz be, mint gabonája után. Ilyen a többek közt Tíról. A tíroliak almájukkal elarasztk az egész világot. Híres Franciaország is a gyümölcstermeléséről; a legjelesebb gyümölcskertészek ott vannak. A legtöbb finom fajtájú gyümölcs francia nevévelől láthatjuk, hogy azok francia földön termettek.

A mi hazánk, dacára, hogy úgy éghajlata, mint földje gyümölcsnek igen megfelelő, fajdaom, csak hatul kullog ebben a tekintetben. Még a műveletlen, a vad Bosznia is előfőz bennünket híres szivajval.

Igaz, van néhány vidék Magyarországon is, mely kitesz magáért. Így Kecskemét és Nagykőrös akarmilyen középszerű esztendőben egy pár millió koronát árul ki barackból és cseresznyéből. Maramaros varmegye csak almagént évenként majdnem egy milliót vesz be. Egy kis abaujtornai község, Gönc csak cseresznyéért évenként 20—25000 koronát szokott bevételezni. De mindez kevés. Az egész országban, nálunk is utanozni kellene ezt a pár példát.

Gyümölcsfa ültethető nemcsak a kertbe, hanem a haz élé is, az udvarra, a legelőkre, a szántóföldek szélére, a szőlők mentén, ahol nem árnyékol túlságosan. Ültethető az utak mentén. Van olyan ország, ahol minden dulótól, községtől és országtól gyümölcsfával van szegélyezve. Ilyen helyen a gyümölcslopostól sem kell tartani, mert hiszen mindenkinek van gyümölcse, az a parszem gyümölcs pedig, amit a fáradt, szomjúságtól eltikkadt vándor leveisz, szamba sem jöhet.

Külső országban van akahány község, ahol a lakók egy fillér közöltséget sem fizetnek, mert ezt bőven fedezi a közútakra ültetett gyümölcsfák jövedelme.

Ha gyümölcsfa ültetésre szánjuk magunkat, tudnunk kell, mit ültetünk; mert mindenféle vakkorért nem adnak pénzt. A legjobb fajta, eltartható és szállásra alkalmas gyümölcsöt kell ültetni, melytől a mellett az illető vidéken jól is tenyész és bőven is terem.

Az ilyesmit az egyes gazda nem tanulhatja meg próbálgatás útján, mert ahhoz sok

idő kell. Megtanulhatja azonban példaköből. Ilyen példaköb szolgálak a kiállítások, amelyeket minden évben többfelé is szoktak rendezni.

Ilyen kiállítás volt a napokban Budapesten. Ezt a remek szép kiállítást aki megnézte, ott rövid úton megtanulhatta, hol milyen gyümölcsöt érdemes termeszteni; megtanulhatta, hogyan kell a gyümölcsöt szállításra csomagolni, hogyan kell aszalni, befőzni és egyébként értékesíteni.

Nem parádé az ilyen kiállítás. Azért csinálják azt, hogy ott mindenki tanuljon, okuljon; az értelem, a munka, a szorgalom eredményét mindenki lassá; azért csinálják, hogy buzdítsák és példaadás kedvéért a legkivalóbb gazdaköt kitüntessék, jutalmazzák.

Ezt a szép kiállítást maga a földművelésügyi miniszter nyitotta meg és látogatásával többször megítézte.

Volt ott az ország minden részéből alma, körte, szőlő, dió,ogyoró, meg mindenféle mas gyümölcs. Voltak aszavanyok, befőzött gyümölcsök, gyümölcsből készült csemegék. Bemutattak a legcélsebb csomagolási módoakat; ezenkívül bemutattak az eszközöket, melyeknek a gyümölcstermelő hasznat veheti.

Az ilyen kiállításon egy fél nap alatt többet lehet tanulni, mint tíz könyvből.

Kiallító sok száz volt, közöttük számos kiscsazda is, akik kertészkéjükben jutalomra érdemes gyümölcsöt termesztenek.

Igen tanulságos volt a kertészeti tanítványt csoportja, melyben látható volt mind az az alma és körte fajta, melyet nagyban érdemes termeszteni. Nem sok ilyen fajta van, mindössze nyolc: téli fehér kavil, London pepin, Bauman ranet, kaszeil nagy ranet rozmarin alma, Török Balint. A korték közül: téli esperes, angeleimé hercegön, Jodvigna diadala, Serres Olivér, Nelis téli körte, Duard elnök, Diel vajkörte, Téli Vilmos.

Cifra nevéük, de pompasok, bötermök, jól eltarthatók és szállításra alkalmasok.

Ha ültetni akarunk, ezekből válogassunk; ezeket ojtssuk, szemezzzük. Mindenki kapható az almai falkolákbán. A csemegét a földművesek, tanítók, lelkészek, jegyzők félárért kapják. December 1-ig kell értük folyamodni a földművelésügyi minisztériumhoz. Az ojtóösszevőt pedig, ugyancsak folyamodásra, egy fillérrelé adjak, ojtóösszevőrt lehet február 15-ig folyamodni.

Jó lesz ezt a dolgot a községhez, vagy az ovasokörökben megbeszélni és a megrendelésre a tanítókat, lelkészeket, vagy — ahol van — a gazdaköröket, gazdasági egyleteket kérjék fel.

Sokat tudnánk meg a kiállításról írni; de hat, az ilyesmit látni kell. Az iras gyöngye annak a sok tanulságos latnivalónak a feltüntetése.

Csak azt tanácsolhatjuk minden gazdának, hogy ha a közeliben bárhol ilyes kiállítást rendeznek, azt minden gazda nézze meg, a maga jól fel fogott érdekében.

Azt a pár fillért, amit a bemenetért szednek, sohasem kell sajnalni, mert sok hasznos és jövedelmet hozó dolgot lehet ezeken a kiállításokon tanulni, melyek nagyon fölernek a kiállítás megtekintésére fordított költséggel és idővel.

Ujdonságok

Sentes, 1904. október 30

— **Hivatalvizsgálat.** Csató Zsigmond dr. főispán a mult hét végén Csongrádon járt, hogy az ottani főszolgabírói hivatal ügykezelésében hivatalos vizsgálatot tartson. Ertesülésünk szerint a főispán — aki titkara kíséretében volt Csongrádon, az ottani főszolgabíróval mindent rendben talált.

— **Gazdák értekezlete.** Cicatricis Lajos dr. alispán vasarnap délelőttre több tekintélyes gazdát értekezletre hívott meg a végből, hogy — ha lehetséges — Szentesen egy olyan gazdaszövetséget hozzanak össze,

mely gőzeket vegyen a talaj okszerűbb művelésére. Az alispán előzetesen minden irányban tájékoztatta magát az iránt, mibe kerül egy gőzeke, mennyi annak az üzemköltsége, ha működésben van, katasztrális holdanként és mi előnyöket biztosít a földnek bizonyos turnusban gőzekével való megművelése, terméshozamban, az illető birtokosnak. Ahhoz, hogy a szövetség létrejöhessen, évenként 1500 hold megművelésének kötelező biztosítása szükséges és a gőzeke vételárát holdszám arányban fedeznének a szövetség tagjai. Az értekezleten megjelent gazdák, alapos megbeszélés után, mindjárt az alkalommal kötelezően jegyezték is 600 holdat, így valószínűk latszik, hogy sikerülni fog az alispán életrevaló eszméjét rövidesen megvalósítani.

— A szanatóriumi hölgybizottság alakulása. A »József főherceg Szanatóriumi Egyesület« szentesi hölgybizottságának megalakítása érdekében, az elnökség által erre föltekért Csató Zsigmond főispánné Ó Méltósága vasárnap délután 4 órára értekezletre hívta össze magához a helyi bizottság megalakítására kizemelt úrasszonyokat és az értekezleten hározzatba ment, hogy a »Szanatóriumi Egyesület« erkölcsi és anyagi támogatására széles alapú akciót indítanak. Egyidejűleg az értekezleten jelenlevő hölgyek mindegyike előjegyzésbe vétette, hany darab szanatóriumi sorsjegyet elhelyezésére, illetve clarusítására vállalkozik, mely sorsjegyek ara, mint már megírtuk, csak egy korona, aminek ellenében igen szép és értékes nyeresémtárgyak nyerhetők. A hölgyek buzgalmanak, nem kételkedünk benne, sikerülni is fog a maguk elé tűzött célt elérni és jelentékenyen elősegíteni a szanatóriumi egyesület emberbaráti törekvéseit.

— A pénzügyigazgató Dorozsmán. Ternovszky Alajos pénzügyigazgató a múlt héten Dorozsman járt, a hol három napot töltött el. Ez idő alatt megvizsgálta a községi adókezelést és rovanólasat tartott. A vizsgálatot a pénzügyigazgató szombaton fejezte be és még aznap visszautazott Szegedre.

— Értekezlet a mótóros közlekedés ügyében. A magyar államvasutak igazgatóságának úgy látszik, mégis meggondolták a dolgot, hogy nem volt helyenvaló csak a szőlők-szentmártoni vonalszakaszon megkezdeni október 25-én a mótóros személyközlekedést és azt Szentesen at Vasárhelyig ki nem terjeszteni, holott csak az utóbbi esetben van az államvasutak két fővonalá egymással megfelelő összeköttetésbe hozva. A megmondolás eredménye, hogy úgy Szentés város, valamint Csongrádvarmegye is, mint vasúti érdekelttség értesítést kaptak, hogy f. hó 4-ére megbízottakat küldjenek ki az államvasutak igazgatóságához Budapestre, a mótóros közlekedésnek Kunszentmártontól Vasárhelyig leendő életbeáramlása érdekében megartandó tárgyalásra. Szentés város mint vasúttulajdonos képviselőjében, erre a tárgyalásra a valódi tanács — miután a polgármester az nap az armentesítő tarsulat közgyűlésén lesz Hódmezővásárhelyen elfoglalva — Bugyi Antal főjegyzőt és Nádas Aladár mérnököt küldte ki, akik e végből már tegnap Budapestre utaztak, még pedig úgy, hogy Kunszentmártonból a mótóros közlekedést vették igénybe, — miután ma, az államvasutak elnökségénél tartandó tárgyalás előtt, tájékoztatni kívánják magukat ebben a kérdésben a tenyő-szentmártoni vasúti érdekelttség igazgatóságánál. A kiküldöttöknek jó lesz elővigyázatosságnak lenniük, mert úgy értesültünk

hogy a mótóros a szentmártoni vonalon gyakran felmondja a szolgáltatást.

— Emlentek a színészek. Palotay Antal színtársulata f. hó 1-én, több mint két havi itt tartózkodás után elutazott új állomáshelyére, Kalocsára, ahol a színügyi bizottság által előre összehozott és biztosított fényes bérelt várja őket, ahol tehát előreláthatóan nem kell majd olyan keservesen küzdeniük a közönség közönyével, mint nálunk küzdöttek. Amilyen vonatottan indultak nálunk a színtársulat előadásai, ahogy elsekkélyesedett a valamelyest mégis felébredt érdeklődés, — végezetül annál fényesebb sikerrel záródott a színházi évad Blaha Lujza jövőtől, úgyannira, hogy teljesen tisztázva az adósságot, anyagi gond nélkül vontathattak odébb Teszpisz kordéját Thália küzködő bajnokai. Jól esik nekünk is, hogy színészeink sorsa ilyen kedvezőre fordult hírtelen s kívánjuk, hogy az kedvező is maradjon.

— Kisértet a tanyák közt. A babonára hajló hiszékeny embereknek ugyancsak alkalmuk van most, hogy lúdbőrös legyen a hátuk. Dorozsman napok óta szajrólszajra járt a hír, hogy a földeken, kint a tanyák közt egy elakozott leány elkarhözott lelke kísért. Fehér halotti pelében suhan tova és panasos jajgatást hallat, amitől végigfut az emberen a hideg. Végre a csendőrség a napokban megfogta a kísértetet, aki nem más, mint egy szerencsétlen leány, aki teljes lelki vaksgaban szenved. Még beszélni sem tud, csak értelmetlen allati hangokon makog. A dermesztő hűvös időben csak egy szal ing fedí vézna testét; így bolyong több nap óta a dorozsmai tanyák között. Próbált kihallgatni, de hasztalan szólnak hozzá: nem érti a beszédet. Bamba vigyorogva néz maga elé. Azt sem tudni, honnan került elő. Egyesek mondják, hogy a szegedi tanyák felől. A dorozsmai hatóság őriz most a szerencsétlent, akinek illetőségét kellene megállapítani, hogy elhelyezhessék.

— Ováció egy lelkesnek. A reformáció október 31-iki emlékünnepe alkalmából, mint-czt már lapunk egy előző számában is előre jeleztük, Futó Zoltan lelkész mondta az ünnepi emlékbeszédet, aki — mióta a szentesi ref. egyház öt néhai Fió János örökébe lelkesnek megválasztotta, igaz apostoli buzgósággal és a mellett mégsem mas felekezetekeket sértően, kihívóan faradozik a hitélet erősítésén. Az ünnepi beszéd, melyet a nevezett lelkész ez alkalommal mondott, rendkívüli hatást gyakorolt hallgatóira. Szívüöl jött és szívhez szólt; lélekből sarjadt és nagy erővel ragadta meg a lelkeket. A magas szarnyalasú, lelkes ünnepi beszéd hatása alatt aztán a hívek spontán elhatározása s-ép ovációt rendezett a köteleességét ily nemesen teljesítő lelkesnek. Az egyház mintegy 50—60 előkelő gazdatagja, Balogh Janos vezetése mellett, a hívek sorfala közt lakására visszatérő lelkes háza küszöbén fogadta és üdvözölte, a templomból kiseregők meg-megújuló lelkes ünneplése közt és a meglepett lelkész, mely meghatottságában alig volt képes a szép ovációt kellőképpen megköszönni.

— Egy közvesztés vasúti átjáró. A tranzverzális műtő városunktól K-szt-márton felé húzódó szakaszának a szentes-sztmártoni vasút sinparjat keresztelő részére, illetve az ottani átjáróra hívjuk fel, immár ismételtelen a városi hatóság figyelmét. Egyik legfogalmasabb útszakasza ez városunknak és ennél a keresztelésnél, mely pedig van olyan, mint az aradi úti keresztelés, nincsen vasúti sorompó, csak két ostoba jelzőtábla van, melyet az azon menő nem is láthat: »V i g y a z z, h a j ö n a v o n a t.« Ezen a ponton, hol különben is éles hajlása van a vonalnak, már a multban is történtek kisebb szerencsétlenségek és a napokban kicsibe mult, hogy ott nagyobb veszedelm nem esett. Jó lesz hat ott mielőbb rendes sorompót csináltatni és ezzel a veszedelmet megelőzni.

— Csendőlet Kisteleken. Kistelek községnék megint megvan a maga szenziációja. A mult vasárnapon ismét megteltek a korecs-mák mulató legényekkel. A Kovács Pal korecsmájában is vidám hangulat uralkodott a kedélyeken, ezt azonban egy Rác Lajos nevezetű, 23 éves legény minduntalan megzavarta. A rakoncatlankodó legény minden-kibe belekötött, később azonban, mikor banatos nekibuzdulásában a kezégyébe eső poharakon és más eféle törékeny holmin kezdte kitölteni a bosszúját, a korecsmáros közlelpett és a legényt annak reneje szerint kidobta az utcára. Hogy történt a dolog, nem tudni; elég az hozzá, hogy a legényt később verbe fagyva találtak meg az arra járók. Testét késszúrások borítottak. Az esetről rögtön jelentést tettek a szegedi törvényszék vizsgálóbírójának, ahonnan Maga y Lajos dr. vizsgálóbíró ki is utazott a helyszínré, a vizsgálatot megtartani. A legény sebesülései életveszélyesek.

— Köri táncvigalom. A római katolikus kör folyó hó 13-án, tombolával összekötött, jótékonycló zártkörű táncvigalmat rendez saját helyisége új és díszes nagytérmeben. — A táncmulás est 8 órakor kezdődik s a belépődi személyenkint 1 kor, 20 fillér. A tombolajátékra szánt nyeresémtárgyakat a kör elnöksége kellő időben kéri a körhelyiségbe elküldeni, ahol azokat a kör-gazda veszi majd számon és vezetli jegyzékbe.

— Megmérgezte magát. Egy fiatal leány öngyilkossága híret kaptuk Mindszentről. Gémes Kriszina, alig 19 éves, viruló leány meghasonlott lelke borult el annyira, hogy életét elemessze. A napokban bezarkóztott egy délután a szobájába, ahol harom csomag gyula foszformérgét lekaparva vízbe öntötte és megitta. Röviddel aztan már jelentkeztek is rajta a szörnyű mérgezés kínos tünetei. A szülei, mikor az esetet megtudták, rögtön orvosi segélyért futottak. A mérég romboló hatása azonban úr lett a leány gyenge szerzetén és az orvosi segély által alkalmazott ellenzetér dacára, Gémes i Kriszina, 3 napi kínas szenvedés után meghalt. Végetes tetéennek indító okát nem lehetett megtudni. Hogy mi vitte rá fiatal élete elemészésére, ennek titkát magával vitte a sirba.

— Esküvő előtt. Csanytelekről írja tudósítók, hogy ott vasárnap veszedelmesen összeszurkáltak egy Halasz Janos nevű legényt. Halasz Janosnak aznap lett volna az esküvője egy falubeli leánnyal. Esküvő utánra fényes naszünnepet terveztek, ameyen muzikus cigányok hútták volna a talpala valót. Erre egyezkedni, ment el Halasz Janos, esküvője napján a Mucci-féle korecsmába. A korecsmában mulatozó legényeknek azonban ahogy se tetszett, hogy Halasz elcsalja tőük a muzikusokat. E miatt aztan belekötöttek és úgy megbicskáltak a neki-szájodott, vad legények. Hogy életben maradásához kevés a remény. Az esküvő ilyenformán alighanem végképen elmarad.

Színház.

Blaha-esték a színházban.

Az a három színházi est, melyen a magyar nótá édes-zsavu pacsirtáját, a népies női típusok izróli-íz való fajmagyar inkarnációját: Blaha Lujzát ünneplünk szinpadunkon, azt hisszük, a most elő nemzedéknek élete fogytáig szívben, lélekben örözt kedves emléke lesz és különösen az lesz az ifjú nemzedéknek, mely időök multán is bizonyos büszkeséggel fogja említeni, hogy még látta, hallgatta Blaha Lujzát, aki után kitudja mikor születik ismét olyan isten kegyelméből való interpretátora a magyar népeletnek, a magyar népléleknek.

Ahogy Dériné után Blaha Lujzaig hosszú az időköz, úgy tetszik, Blaha után ismét nagy szünet áll be, nagy visszacsés következik be a magyar típusok szin-

padi alakításában, a magyar népszínműirodalomban.

Mert úgy van az, hogy az író és az ábrázoló művész között bizonyos kölcsönhatás áll fenn és ha az író nem talál ábrázoló művészre, aki az ő alakjait úgy, ahogy azok lelkében kialakultak, a színpadon megtestesítse: épp oly kevésbé lesz kedve népszínművet teremteni, mint ahogy az ábrázoló művészi erő neki is erőt kölcsönöz az alkotásra és mint ahogy az az ábrázoló művészi erő még az író esetleg gyengébben körvonalozott alakjait is képes hatásosan állítani a nézőközönség elé.

A Blaha-esték. Irjunk-e rólok kimerítő bírálatot; mikor a közönség úgy bíralt, hogy már az első estén színültig megtelt a nézőtér, a második estén szinte félelmetesen szorongott a színházban ember ember hátán és a harmadik estén is úgy lehetett ezt a veszedelmes szorongást elhárítani, hogy az igazgató korlátozott számú belépőjegyet adott ki és több százán tértek vissza a színház ajtajától, akik még odajutni szerettek volna, de kint rekedtek, mert jegyet nem kaptak?

Három estén, három különböző népies alakban láttuk Blaha Lujzát: első este mint Nánit, a glogováci sváb leányt, a második estén mint Hanakát, a felvidéki tót leányt, a harmadik estén pedig mint Török Zsófit, a túzról pattant magyar menyecskét. És ebben a három — ilyen külön néplélekre szabott szerepe mindegyikében tökéletes volt; legközelebb azonban mint Török Zsófi, mert a lelkesedésnek azt a viharzó orkanját, amely az alakítását végig kísérte, alig hisszük, hogy kivüle más magyar művésznő képes legyen ma a magyar nép lelkéből kiváltani.

Játéka mindhárom estén, kezdettől végétig egy diadalmi harsona volt, allandó ünnepeletetés, virágzáró, éljenzés és taps, hogy sokszor percekbe telt felvonás köztöben is, míg a lelkesedés frenetikus kitörése elült, felvonások és játék végén pedig vége-hossza nem akart lenni a kihívásnak.

A nőgyöletek a színpadon tisztelegtek az ünnepelet, kedves vendégnél s gyönyörű csokrokat, a zsidó nőgyölet nyílt színen egy virág-cimbalmot nyújtott át neki; az a jelenet pedig, mikor a második estén, egy felvonás végén felviharzó, farengető tapsra a függöny felgördült és a két Szvaton fia paraszti viselkedésben, cifra szűrben, virágadományt nyújtott át a bajos művésznőnek, olyan kedves, olyan megigéző volt, hogy a közönség nem győzött vele betelni.

Maga a művésznő mélyen elérzékenyült e jelenetnél és mikor búcsufeléppte végén szünni nem akart már a kihívás, ezzel a kijelentéssel búcsúzott el a közönségtől: »Nem vagyok képes mászt mondani; annyit mondok csak: a viszontlátásra!»

Ugy van, a viszontlátásra, mert határozott ígéretet bírjuk a kedves művésznőnek, hogy a tél folyamán lejön egy estére Szentesre, műkedvelőkkel játszani a színhazi díszletek javára.

A második estén barátságos lakomára volt a művésznő hivatalos, melyet tisztelői a Petőfi-szálló éttermében rendeztek. Itt is, a színpadon kívül meghódított mindenkit keresetlen, mesterkéletlen bájával és egyszerű, igénytelen modorával.

Elutasasakor felkért bennünket, hogy halás köszönetét tolmácsoljuk a közönségnek, mely őt ilyen fenségesen ünnepele, mely művészetének hódolt és a szentesi nőknek, a vele szemben tanúsított szives előzékeny.

ségükért üdvözetlet adjuk át. Örömmel teljesítjük ezt a megbízást.

Nem volna teljes e három fényes színházi estéről való irasunk, ha meg nem emlékeznénk arról, hogy a színtársulat tagjait is felvillanyozta Blaha Lujza művészi egyénisége és hogy ennek hatása alatt a három estén vele szerepelt színészek mindegyike, kivétel nélkül kitünően illeszkedett bele az összjáték keretébe.

És amikor jó hosszú időre leteesszük most a színi bírálat tollat pihenőre, mi sem mondhatunk mást: hozza vissza Isten közénk mielőbb Blaha Lujzát, mint mindenkor szívesen látott, örömmel fogadott vendégünket.

Vasúti-menetrend.

Érvényes 1904. október 1-től.

Szentes—Hmvásárhely—Szeged:

Szentesről indul 4 óra 47 perc éjjel, 8 óra 24 perc délelőtt, 5 óra 39 perc délután.
Szegvárról indul 5 óra 10 perc éjjel, 8 óra 48 perc délelőtt, 6 óra 10 perc délután.
Mindszentről indul 5 óra 48 perc éjjel, 9 óra 24 perc délelőtt, 6 óra 46 perc délután.
Hódmező Vásárhelyre érkezik 6 óra 40 perc reggel, 10 óra 15 p. délelőtt, 7 óra 39 p. este.
Szegedre érkezik 7 óra 55 perc reggel, 11 óra 17 perc délelőtt, 10 óra 55 perc este.

Szeged—Hmvásárhely—Szentes:

Szegedről indul 3 óra 30 perc éjjel, 2 óra 44 perc délután, 7 óra 20 perc este.
Hm.-Vásárhelyről indul 7 óra 22 reggel, 3 óra 50 perc délután, 8 óra 36 perc este.
Mindszentől indul 8 óra 26 perc reg este, 4 óra 54 perc délután, 9 óra 40 perc reggel.
Szegvárról indul 8 óra 50 perc este, 5 óra 19 perc délután, 10 óra 3 perc este.
Szentesre érkezik: 9 óra 10 perc reggel, 5 óra 38 perc délután, 10 óra 23 perc este.

Szentes—Szolnok—Budapest:

Szentesről indul 5 óra 55 perc, éjjel 11 óra 10 perc délelőtt, 6 óra 29 perc este.
Tökéről indul 6 óra 29 perc reggel, 11 óra 46 perc délelőtt, 6 óra 32 perc este.
Ksztmártonból 7 óra 11 perc délelőtt, 12 óra 32 perc délután, 7 óra 22 perc este.
Tszaföldvállról 8 óra 1 perc d. e. 1 óra 27 perc d. u., 8 óra 14 perc este.

Pusztatényről 9 óra 5 perc d. e. 2 óra 36 p. d. u. 9 óra 19 perc este.

Szajolról indul 9 óra 30 perc d. e., 2 óra 59 perc délután, 9 óra 41 perc este.
Szolnokra érkezik 9 óra 55 p. délelőtt, 3 óra 25 perc délután, 10 óra 6 perc este.
Budapestre érkezik 1 óra 10 perc d. u., 6 óra 40 perc este, 5 óra 40 perc reggel.

Budapest—Szolnok—Szentes:

Budapestről indul 10 óra 40 perc éjjel, 8 óra 10 p. reggel, 2 óra 15 perc délután.
Szolnokról indul 3 óra 21 perc éjjel, 11 óra 25 perc délelőtt, 4 óra 45 perc délután.
Szajolról indul 3 óra 52 perc éjjel, 12 óra 57 perc délután, 5 óra 18 perc délután.

Felolvaszerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.

Társzerkesztő: MATEFFY LÁSZLÓ

Kiadótulajdonos: „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

Csongrádvármegye alispánjától.

8113/alisp. 1904. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Csongrád vármegye törvényhatósági bizottsága a gőzhenger és tartozékainak elhelyezése céljából 2084 korona 55 fillér előirányzati összeg keretén belül egy kocsi-szín létesítését határozta el. Ezen kocsi-szín építési munkáinak biztosítása céljából ennel árlejtési hirdetek és felhívom az ajánlatot tenni szándékozókat, hogy zárt s az ajánlati összeg 5 százalékát tevő övedék köztbe helyezését igazoló letéti nyugtával felszerelt ajánlataikat folyó évi november 10-ikének d. e. 10 óráig ezen hivatalhoz annál is inkább nyújtsák be, mert a későbbben beérkezett ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műleírás és részletes feltételek a fenti határidőig hivatalomnál megtekinthetők.

Ajánlat csak az összes munkákra tehető.

Szentesen, 1904. évi okt. hó 27.

Dr. Cicatricis, alispán.

Előzetes költség nélkül.

PÉNZ

4% -os

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékéig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitel! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, ke-

reskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszkrétan.

Bank- és magánadósságok convertálása.

Készítünk tervezeteket különféle ujonnan alapított vállalatokról, valamint finanszírozzuk is ezeket. Elvállalunk technikai és geológiai véleményezéseket hites szakértők által; foglalkozunk fennálló vállalatok részvénytársasággá való átalakításával.

MELLER LAJOS és Társa Budapest, VI., Terézkörcut 32
(Törvényszékiileg bejegyzett cég)
(Válasz bélyeg)